

ÖĞRETMEN ADAYLARININ TÜRK EĞİTİM TARİHİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Mustafa GÜÇLÜ*
Hasan BOZGEYİKLİ*

Özet

Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının Türk eğitim tarihi dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları 2014-2015 eğitim öğretim döneminde Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören toplam 333 öğrenciden oluşmaktadır. 333 katılımcının % 70,8'i (236) kadın, %29,2'si (97) erkektir. Araştırma verilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve Kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra bağımsız gruplar için t testi, tekyönlü varyans analizi ve tukey testi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları erkek öğrencilerin Türk eğitim tarihi dersine yönelik tutumlarının kadın öğrencilere kıyasla daha olumlu olduğunu göstermiştir. Ayrıca sınıf düzeyi açısından ve bölümler açısından da anlamlı farklılaşmaların olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçları ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve gelecek araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Türk Eğitim Tarihi Dersi, Dersine Yönelik tutum, Öğretmen adayları*

---

* Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü B-322 38039 Melikgazi KAYSERİ, mguclu@erciyes.edu.tr

* Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü B-321 38039 Melikgazi KAYSERİ, hbozgeyikli@erciyes.edu.tr

An Investigation of Teacher Candidates' Attitudes Towards the Turkish History of Education Course

Abstract

This study aims at studying the attitudes of preservice teachers studying at Faculty of Education towards the History of Turkish Education lesson from different aspects. In this study general screening model is used. This study was conducted with 333 students studying at Erciyes University, Faculty of Education. %70,8 of the participants (236) is woman and %29,2 of the participants (97) is man. In an attempt to gather the data of research an attitude scale- formed by researcher- towards the History of Turkish Education lesson and personal information forms were used. In the analysis of data; besides descriptive statistics, T test for independent group, one –way analysis of variance, and Tukey test methods were used. This study shows that male students' attitudes towards History of Turkish Education lesson is more positive than female students'. In addition , it is identified that there is significant differentiations in terms of class level and department. Findings of the research were discussed in the scope of related literature and suggestions were put forward for subsequent researches.

Key Words: *History of Turkish education lesson, attitude towards lesson, preservice teachers.*

Giriş

Bir toplumdaki eğitim sisteminin amaçlarından biri de, topluma ait kültürel değerleri korumak, geliştirmek, genç kuşaklara aktarmak ve toplumu meydana getiren bireyde çevresini tanıma, ona uyum sağlama ve onu kontrol etme yeteneğini geliştirmektir. Toplumlar kültürünü bireylere eğitim yoluyla aktarır ve kültürün devamlılığını, milli varlığın sürekliliğini böylece sağlamış olur. Belirtilen bu temel amaç, okullarda kazandırılmaya çalışılır.¹ Ülkelerin eğitim sistemlerini yenileştirme ve geliştirme çalışmaları arasında öğretmen yetiştirme önemli bir yer tutmaktadır. Yeni nesillerin gelişmesini ve şekillenmesini sağlayan öğretmenin, nitelikli bir eğitimden geçmesi şarttır. Öğretmen yetiştiren eğitim kurumları, öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine en iyi biçimde hazırlamak üzere programlarını yürütmektedirler. Öğretmen adayları hem teorik, hem de uygulamalı derslerle öğretmenlik mesleği için gerekli bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıkları

---

¹ Selman Tunay KAMER, *Kastamonu Eğitim Fakültesi Tarihi (1956-1992)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Ankara 2008, s. 3.

kazanmaktadırlar.² Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının aldığı çok çeşitli dersler arasında Türk Eğitim Tarihi (TET) dersi gerek içeriği gerekse sağladığı katkı bakımından önemli bir ders olarak görülmektedir.

Bir bilim dalı olarak eğitim tarihini; bir toplumun, bir ülkenin, bir kişi veya kurumun geçmişte kalmış ama gelecek kuşaklar için değerli olabilecek fikir, organizasyon ve uygulamaları olarak tanımlamak mümkündür. Tarih, insanlığın ve insan topluluklarının ortak bilinci olması bakımından önemlidir. Nasıl fert insan geçmişini hatırlamayınca şimdiki zamanı bilinçli olarak değerlendiremiyor ve geleceği sağlıklı olarak planlayamıyorsa; tarih bilincinden yoksun bir insanlık ve insan topluluğu da aynı durumda bulunuyor demektir. Bu durum, her toplumun kendi eğitim faaliyetleri geçmişini ve tecrübelerini doğru olarak bilmesiyle, bunlardan yararlanarak günümüzü daha sağlıklı değerlendirmesi ve geleceğe yönelik sağlam planlar yapması ile mümkün olabileceğini göstermektedir.³ Bu nedenle bir ülkede eğitim alanında çalışan teorisyen ve uygulayıcıların eğitim tarihi bilmesi, gerekli dersleri çıkarması beklenmektedir. Eğitim fakültelerinde okutulmakta olan TET dersi de böyle bir amaç gütmektedir.

Türk eğitim tarihi alanında araştırma yapmanın ve Türk eğitim tarihini öğrenmenin eğitimciler, öğretmen adayı öğrenciler, eğitim politikasını belirleyenler için son derece gerekli olduğunu belirten Akyüz⁴, TET dersinin gerekliliklerini beş madde halinde özetlemektedir. Ona göre; eğitim sorunlarının kalıcı olarak çözümlenebilmesi, eğitim alanında yeni görüş ve önerilerin yapılabilmesi, öğretmenlerin mesleklerine sahip çıkabilmeleri, öğretmen ve öğretmen adaylarının mevcut politikaları eleştirip değerlendirebilmeleri, geçmiş eğitim uygulamalardan ders çıkarılabilmesi için TET dersinin bilinmesi en önemli gereklilikleri oluşturmaktadır. Bunun yanında Akyüz, TET bilmeyen öğretmenlerin mesleklerinin süregelen sorunlarından habersiz olacağını, güçlü bir meslek bilincinin kazanılamayacağını belirtmektedir.

Öğretmen adayları için oldukça önemli olan bu dersten istenen verimin alınabilmesi için öğrenme ortamının iyi bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü eğitim ortamında bulunan her şey öğrenmeyi

---

² Melek Çakmak-Yücel Kayabaşı -Leyla Ercan, Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 35, 2008, s.54.

³ Mustafa Ergün, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi, *Türkiye Araştırmaları Dergisi Literatür Dergisi*, Sayı 6(12), 2008, s. 321-348.

⁴ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (27. Baskı)*, Pegem Yayınları, Ankara 2015, s. 3-4.

etkilemektedir. Bu ortamda bulunan en önemli değişkenlerden birisi de öğrencilerdir. Öğrencinin ön bilgileri, motivasyonu, özgüveni, derse karşı olan tutumu vb. birçok faktör öğrenmeyi doğrudan etkileyebilmektedir.⁵

Tutumlar bir davranışın meydana gelmesinde önemli etkiye sahiptirler. Dolayısıyla bireyin bir konu hakkındaki tutumu bilindiğinde onun davranışının tahmin edilmesi süreci daha kolay olabilmektedir.⁶ Diğer bir ifadeyle tutumlar bireylerin çevrelerine uyumlarını kolaylaştırmalarının yanında bireylerin davranışlarını da yönlendirici gizil güce de sahiptirler⁷. Buradan hareketle TET Dersine karşı öğrencilerin tutumlarının bu dersin öğrenilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Yenilmez ve Özabacı'ya⁸ göre bireyler genellikle çevrelerinde oluşan olaylara belirli anlamlar yüklerler. Bu anlamları kazanılmış bireysel deneyimler olarak yansıtırlar. Bu deneyimler sonucunda inançlar ve yaklaşımlar şekillenmektedir. Onlara göre bu inanç ve yaklaşımlar tutum olarak adlandırılmaktadır. İnançları, tutumların duygusal yönlerine eşlik eden söze dökülmüş ifadeler şeklinde tanımlayan Morgan⁹, bir tutumun inanç yönü ile duygu yönünün karşılıklı olarak birbirlerini etkilediğini ifade etmektedir. Buna göre inançların tutumların oluşmasında rol oynadığı söylenebilir.¹⁰

Tutumları oluşturan üç boyut bulunmaktadır.¹¹ Birincisi bilişsel boyut olup tutum uyarıcıları hakkındaki bilgi ve inançlardan oluşur. Bunlar tutum objesiyle geçirilen yaşantılar sonucu oluşmaktadır.¹² Tutumu oluşturan ikinci boyut olan duyuşsal boyut ise bilişsel boyuta göre daha basit olup, tutumun

---

⁵ Fatma Bölükbaş, İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Başarı-Cinsiyet-Ailenin Eğitim Düzeyi Bağlamında Değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, Sayı 5(3), 2010, s. 906-907.

⁶ Çiğdem Kağıtçıbaşı, İnsan ve İnsanlar, İstanbul: Evrim Yayınları, İstanbul, 1999, s. 57.

⁷ A. Can Baysal-Erdal Tekaslan, *İşletmeler için Davranış Bilimleri (2. Baskı)*, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 1996, s.45.

⁸ Kürşat YENİLMEZ-Nilüfer Ş. ÖZABACI, Yatılı Öğretmen Okulu Öğrencilerinin Matematik İle İlgili Tutumları ve Matematik Kayısı Düzeyleri, Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 14, 2003, s. 132.

⁹ Morgan, Clifford T. Morgan, *Psikolojiye Giriş* (Çev. H. Arıcı vd.), Meteksan Yayınları, Ankara, 1993, s.114.

¹⁰ F. E. Crawley-T. R. Koballa, Attitude Research İn Science Education: Contemporary Models And Methods. *Science Education*, Sayı 78, 1994, s.37.

¹¹ Kağıtçıbaşı, age. s. 58.; T. D. Wilson-R. M. Akert. *Social Psychology*. 5th Edition. New York: Pearson Education International, 2005, s.23.

¹² Ayşe Can Baysal, *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar*, Yalçın Ofset Matbaası, İstanbul, 1981, s. 42.

bireyden bireye değişen, hoşlanma hoşlanmama yönünü oluşturur.¹³ İnceoğlu'na¹⁴ göre duyuşsal yönü ağır basan bir tutumun değişmesi daha zor olmaktadır. Tutumun üçüncü boyut olan davranışsal boyut, bireyin tutum nesnesine ilişkin davranış eğilimini içermektedir.¹⁵ Fakat davranışsal boyut, davranışın kendisi değil davranış eğilimidir.¹⁶

Doğuştan değil yaşantı sonucu ortaya çıkan tutumlar, davranış olarak değil davranışı yönlendiren bir etken olarak dikkat çekmektedir. Tutumlar her zaman olumlu olarak değil olumsuz davranışlara da neden olabilmektedir.¹⁷ Buradan hareketle eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının TET dersinde geçirmiş oldukları yaşantıların tutumların oluşmasında etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle dersi veren öğretim elemanlarının öğretmen adayları için iyi bir öğrenme ortamı hazırlaması, onlarda TET'e karşı olumlu bir tutum gelişmesi için iyi bir tecrübe ortamı hazırlaması gerekmektedir.

Öğretmen adaylarının TET Dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumları öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu çalışmada öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumlarının, cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölüm değişkenleri açısından incelenmesi amaçlandığından, araştırmanın yöntemi betimsel tarama modeli olarak belirlenmiştir.

---

¹³ Baysal-Tekaslan, age. s.45-46.

¹⁴ Metin İnceoğlu, *Tutum- Algı-İletişim. 3.baskı*. İmaj Yayıncılık, Ankara, 2000, ss. 85-87.

¹⁵ Nuray Sakallı. Beliefs About Wife Beating Among Turkish College Students: The Effects of Patriarchy, Sexism and Sex Differences. *Sex Roles*, Sayı 44, 2001, s. 600.

¹⁶ İnceoğlu, age. s. 87.

¹⁷ Ezel Tavşanşigil, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005, s. 78.; G. İsen ve V. Batmaz, *Ben ve Toplum*, Om Yayınevi, İstanbul, 2002, s. 45.

Katılımcılar

Araştırmaya 2014-2015 eğitim öğretim yılı içerisinde Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesinin RPD, Türkçe, Almanca ve DKAB öğretmenliği programlarında öğrenim gören ve tesadüfi eleman örnekleme yoluyla seçilen toplam 333 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 70,8'i (236) Kadın, % 29,2'si (97) Erkek öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcı öğrencilerin %14,11'i (47) 1. Sınıf, %31,23'ü (104) 2. Sınıf, %42,94'ü (143) 3. Sınıf ve %11,71'i (39) 4. Sınıf öğrencileridir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi formu: Araştırmada katılımcıların, cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim gördükleri bölümleri belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda yukarıda belirtilen değişkenlerle ilgili kapalı uçlu sorular sorulmuş ve katılımcılardan kendilerine uygun seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (TETDYTÖ): Araştırmada katılımcıların TET dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla “Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği-TETDYTÖ” kullanılmıştır. TETDYTÖ, Uçaner¹⁸ tarafından geliştirilmiş olan “Türk Müzik Tarihi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” temel alınarak araştırmacılar tarafından Türk Eğitim Tarihi dersine uyarlanmış toplam 40 maddelik bir ölçektir. Ölçekte, olumlu algı (31 madde) ve dersin işlevi (9 madde) olmak üzere toplam iki alt boyut bulunmaktadır.

Olumlu algı alt boyutunda “*TET dersi sevdiğim dersler arasındadır*”, “*TET dersinde zamanın çabuk geçtiğini hissedirim*” ve “*TET dersine diğer derslerden daha çok önem veririm*” şeklinde olumlu tutumu yansıtan 10 madde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra “*TET dersine girmek isteme.*”, “*TET dersi kitapları ilgimi çekmez*”, “*TET dersi ilgi çekici değildir*” ve “*TET*

¹⁸ Burçin Uçaner, *Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin “Türk Müzik Tarihi” Dersine Yönelik Tutum Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Ankara, 2011, s. 38.

Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

dersindeki konuların çok fazla olduğunu düşünürüm” şeklinde olumsuz tutumu yansıtan 21 madde bulunmaktadır.

Dersin işlevi alt boyutunda ise “*TET dersinde öğrendiğim bilgileri meslek hayatımda kullanacak olmam beni mutlu eder*”, “*TET dersinde öğrendiklerimin öğretmenlik mesleğinde gerekli olacağına inanırım*” ve “*TET dersi kendi kültürümü öğrenmek açısından önemlidir*” şeklinde TET dersinin işlevlerine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla toplam 9 madde bulunmaktadır. Ölçekte “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinden “Hiç Katılmıyorum” seçeneğine doğru 5’li likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Olumlu algı boyutundaki 21 madde tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin her iki alt boyutundan alınan puanların yüksekliği TET dersine ve işlevine yönelik olumlu algıyı göstermektedir. Uyarlanan ölçeğin geçerlik çalışması için faktör analizi yapılmış ve ölçeğin orijinal ölçekteki gibi, olumlu algı ve işlev şeklinde iki boyutlu bir yapı sergilediği tespit edilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliği için yapılan hesaplamalarda ölçeğin tümü için hesaplanan cronbach alpha katsayısı ,958 olarak bulunmuştur. İç tutarlık katsayısı olumlu algı alt boyutu için ,92 ve işlev boyutu için ,89 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan araçlar katılımcılara 2015 yılı Haziran ayı içerisinde, dağıtılmış, uygulanmış ve toplanmıştır. Toplanan veriler üzerinde “cinsiyet” değişkenine göre TET dersine yönelik tutumlardaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla bağımsız gruplar için t testi, “sınıf” ve “bölüm” değişkenlerine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anova testi sonucunda ortaya çıkan farkın kaynağını tespit etmek amacıyla ileri istatistik tekniği olarak TUKEY testi kullanılmıştır. Araştırmada manidarlık düzeyi ,05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmada toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular yer almıştır. Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşmasına ilişkin t testi sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Std.Sap.	t	p
Olumlu Algı	Kadın	236	93,80	19,89	5,377*	,001
	Erkek	97	107,08	21,77		
Dersin İşlevi	Kadın	236	30,51	7,14	3,445*	,001
	Erkek	97	33,43	6,96		

*p<,05

Tablo 1’deki bulgular incelendiğinde Olumlu algı alt boyutunda erkek öğrencilerin ortalamalarının $X=107,08$, kadın öğrencilerin ortalamalarının ise $X= 93,80$ olduğu görülmektedir. Grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla hesaplanan t değeri ($t=5,377,p<,05$) ,05 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğunu ifade etmektedir. Bu bulguya göre erkek öğrencilerin TET dersine yönelik olumlu algıları kadın öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde yüksektir.

Dersin işlevine ilişkin bulgular incelendiğinde erkek öğrencilerin ortalamalarının $X=33,43$, kadın öğrencilerin ortalamalarının ise $X= 30,51$ olduğu görülmektedir. Grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla hesaplanan t değeri ($t=3,445,p<,05$) ,05 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğunu ifade etmektedir. Bu bulguya göre erkek öğrencilerin TET dersinin işlevine yönelik tutumları kadın öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde olumlu bulunmuştur.

Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin F testi (ANOVA) sonuçları

Değişkenler	Sınıf	N	$\bar{X}$	Std. Sap.	F	p
Olumlu Algı	1. Sınıf	47	94,08	19,76	5,442*	,001
	2. Sınıf	104	104,48	21,44		
	3. Sınıf	143	94,21	21,24		
	4. Sınıf	39	96,76	19,34		
Dersin İşlevi	1. Sınıf	47	31,10	7,05	5,547*	,001
	2. Sınıf	104	33,65	6,91		
	3. Sınıf	143	30,18	7,31		
	4. Sınıf	39	29,92	6,45		

*p<,05

Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde olumlu algı boyutunda en yüksek ortalamanın $X=104,48$ ile 2. Sınıf öğrencilerine ait olduğu bunları sırasıyla 4. Sınıf, 3. Sınıf ve 1. Sınıf öğrencilerinin izlediği görülmektedir. Dersin işlevi alt boyutundaki ortalamalar incelendiğinde ise en yüksek ortalamanın $X=33,65$ ile 2. Sınıf öğrencilerine ait olduğu bunları sırasıyla 1. Sınıf, 4. Sınıf ve 3. Sınıf öğrencilerinin izlediği Tablo 2’de görülmektedir. Her iki alt boyutta da grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla hesaplanan F testi değerleri gruplar arasındaki farkın ,05 düzeyinde manidar olduğunu göstermektedir. Her iki alt boyutta gruplar arasındaki farkın kaynağını tespit etmek amacıyla ileri analiz olarak TUKEY testi yapılmıştır. Yapılan analize ilişkin bulgular Tablo3’te verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin TUKEY sonuçları

Değişkenler	(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ort.Arası fark (I-J)	p
Olumlu Algı		2. Sınıf	-10,40033*	,025
	1. Sınıf	3. Sınıf	-,13168	1,000
		4. Sınıf	-2,68412	,934
	2. Sınıf	3. Sınıf	10,26865*	,001
		4. Sınıf	7,71621	,204
	3. Sınıf	4. Sınıf	-2,55245	,906
Dersin İşlevi	1. Sınıf	2. Sınıf	-2,54746	,171
		3. Sınıf	,92456	,864
		4. Sınıf	1,18331	,866
	2. Sınıf	3. Sınıf	3,47203*	,001
		4. Sınıf	3,73077*	,026
	3. Sınıf	4. Sınıf	,25874	,997

* $p<,05$

Tablo 3’teki bulgular incelendiğinde olumlu algı boyutunda ortaya çıkan farkın 1. Sınıf ve 2. Sınıf öğrencileriyle 2. Sınıf ve 3. Sınıf öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre 2. Sınıf öğrencileri hem 1. Sınıf hem de 3. Sınıf öğrencilerine kıyasla daha olumlu bir tutuma sahiptirler. TET dersine yönelik olumlu algı boyutunda 1., 3. ve 4. Sınıflar arasında ise manidar bir fark gözlenmemektedir.

TET dersinin işlevine yönelik tutumlara ilişkin bulgular incelendiğinde gruplar arasındaki farkın yine 2. Sınıf öğrencileri ile 3. Sınıf ve 4. sınıf öğrencileri arasında 2. Sınıftaki öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre 2. Sınıf öğrencilerinin TET dersinin işlevine yönelik olumlu görüşleri 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin görüşlerinden anlamlı düzeyde yüksektir.

Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının bölümlerine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının bölümlerine göre farklılaşmasına ilişkin F testi (ANOVA) sonuçları

Değişkenler	Bölüm	N	$\bar{X}$	Std. Sap.	F	p
Olumlu Algı	RPD	153	94,50	19,20	20,137*	,001
	DKAB	86	110,02	19,52		
	Türkçe	53	84,96	20,72		
	Almanca	41	100,41	20,32		
Dersin İşlevi	RPD	153	30,24	6,32	16,101*	,001
	DKAB	86	35,17	6,60		
	Türkçe	53	27,66	8,03		
	Almanca	41	32,34	6,83		

*p<,05

Tablo 4’deki bulgular incelendiğinde olumlu algı boyutunda en yüksek ortalamanın $X=110,02$ ile DKAB öğrencilerine ait olduğu bunları sırasıyla Almanca, RPD ve Türkçe bölümü öğrencilerinin izlediği görülmektedir. Dersin işlevi alt boyutundaki ortalamalar incelendiğinde ise en yüksek ortalamanın $X=35,11$ ile DKAB öğrencilerine ait olduğu bunları sırasıyla Almanca, RPD ve Türkçe bölümü öğrencilerinin izlediği Tablo 4’de görülmektedir. Her iki alt boyutta da grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla hesaplanan F testi değerleri gruplar arasındaki farkın ,05 düzeyinde manidar olduğunu göstermektedir. Her iki alt boyutta gruplar arasındaki farkın kaynağını tespit etmek amacıyla ileri analiz olarak TUKEY testi yapılmıştır. Yapılan analize ilişkin bulgular Tablo5’te verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde olumlu algı boyutunda ortaya çıkan farkın DKAB öğrencileriyle RPD ve Türkçe bölümü öğrencileri arasında DKAB öğrencileri lehine olduğu ayrıca Türkçe ve Almanca bölümü öğrencileri arasında da Almanca bölümü öğrencileri lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre DKAB öğrencileri hem RPD hem de Türkçe bölümü öğrencilerine kıyasla daha olumlu bir tutuma sahiptirler. Bunun yanı sıra Almanca bölümü öğrencilerinin TET dersine yönelik olumlu algı düzeyleri Türkçe bölümü öğrencilerinin olumlu algı düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksektir.

TET dersinin işlevine yönelik tutumlara ilişkin bulgular incelendiğinde gruplar arasındaki farkın RPD ve Türkçe ile DKAB arasında DKAB lehine, Türkçe ve Almanca bölümü öğrencileri arasında ise Almanca bölümü öğrencileri lehine bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre DKAB öğrencilerinin TET dersinin işlevine yönelik olumlu görüşleri RPD ve Türkçe bölümü öğrencilerinin görüşlerinden anlamlı düzeyde yüksektir. Bunun yanı sıra Almanca bölümü öğrencileri Türkçe bölümü öğrencilerine kıyasla TET dersinin işlevine ilişkin daha olumlu bir tutuma sahiptirler.

Tablo 5: Öğrencilerin TET dersine yönelik tutumlarının bölümlerine göre farklılaşmasına ilişkin TUKEY sonuçları

Değişkenler	(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ort.Arası fark (I-J)	p
Olumlu Algı	RPD	DKAB	-15,52026*	,001
		Türkçe	9,54100*	,013
	DKAB	Almanca	-5,91137	,321
		Türkçe	25,06127*	,001
		Almanca	9,60890	,052
		Türkçe	Almanca	-15,45237*
Dersin İşlevi	RPD	DKAB	-4,92605*	,001
		Türkçe	2,58799	,078
	DKAB	Almanca	-2,09310	,294
		Türkçe	-7,51404*	,001
		Almanca	2,83296	,123
		Türkçe	Almanca	-4,68109*

*p<,05

Tartışma ve Sonuç

Öğretmen adaylarının TET Dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgular, TET dersine yönelik tutumun cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim görülen bölüm değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir. Bir öğrencinin bir dersi sevip sevmemesinde veya o derse yönelik sergilediği tutumlar üzerinde pek çok faktör etkili olabilir. Bu faktörlerden birisi cinsiyettir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Araştırmaya katılan erkek öğretmen adaylarının kadın katılımcılara oranla TET dersine yönelik daha olumlu bir algıya sahip oldukları ve aynı zamanda dersin işlevine yönelik düşünceler açısından da kadın katılımcılardan farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir. İlgili literatürde doğrudan TET dersine yönelik tutumları inceleyen bir araştırma tespit edilememiştir. Bu nedenle bu araştırmada cinsiyet değişkeni açısından erkek katılımcılar lehine ortaya çıkan bu sonuç genel olarak cinsiyetin tarih dersine yönelik tutumlara etkisi üzerine yapılan araştırma sonuçları ile değerlendirilebilir. Tarih dersine yönelik tutumun incelendiği bazı araştırmalarda kadınların tarih dersine yönelik olumlu tutumlarının daha yüksek düzeyde bulunmasına rağmen¹⁹ kimi araştırmalarda da erkeklerin olumlu tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir²⁰. Gerek bu araştırmada gerekse tarih dersine yönelik tutumun incelendiği diğer araştırmalarda ortaya çıkan farklılığın araştırma örnekleminin farklılığı ve dersin içeriği gibi etkenlerle açıklanması mümkündür. Nihayetinde bu araştırmada elde edilen sonuç ileride yapılacak çalışmalarda cinsiyet algılarının derinlemesine analiz edilmesi gerekliliğini göstermesi nedeniyle dikkat çekicidir.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulgu sınıf düzeyi değişkenine ilişkindir. Öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin elde edilen sonuçlara

---

¹⁹ Arif Kont, 11. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine Karşı İlgisi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Trabzon, 2008, s. 42.; P. İskender, Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Sayı 15(2). 2007, s. 631-638.

²⁰ F. B. Bolton, The Attitude of High School Pupils Toward History. *The Social Studies*, 28(5), 1937, s. 217-218

göre olumlu algı boyutunda 2. Sınıf öğrencilerinin hem 1. Sınıf hem de 3. Sınıf öğrencilerine kıyasla daha olumlu bir tutuma sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra yine 2. Sınıf öğrencilerinin TET dersinin işlevine yönelik olumlu görüşlerinin 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin görüşlerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Bunun temel nedeni olarak örnekleme alınan öğrencilerin bir bölümünün TET dersini 2. Sınıfta, bir kısmının da bu dersi 3. Sınıfta almış olmaları olarak düşünülebilir.

Öğretmen adaylarının TET dersine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılaşmasına yönelik ortaya çıkan sonuçlara göre TET dersine ve dersin işlevine yönelik algı boyutlarında DKAB öğrencilerinin hem RPD hem de Türkçe bölümü öğrencilerine kıyasla daha olumlu bir tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Almanca bölümü öğrencilerinin TET dersine yönelik olumlu algı düzeylerinin de Türkçe bölümü öğrencilerinin olumlu algı düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördüğü alan türünün tarih dersine yönelik tutumlara etkisi üzerine yapılan araştırmalar²¹ incelendiğinde alan türünün tarih dersine karşı tutumlardaki belirleyici bir etkisi görülmemiştir. Bu anlamda öğrencilerin sosyal, fen vb. gibi alan türlerinin onların tarih dersine yönelik tutumlarını olumlu ya da olumsuz etkilemediği belirtilmektedir. Ancak bu araştırmadaki bulguların literatürdeki araştırmaların çoğunluğu ile tutarlılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgunun konuya ilişkin genel anlamda oluşan bilgiye katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Her bilimsel araştırmada olduğu gibi bu araştırmanın da sınırlıkları bulunmaktadır. Bu araştırmanın en temel sınırlılığı araştırma grubunun eğitim fakültesinin belirli bölümlerinde öğrenim gören ve Türkiye'deki bütün öğretmen adaylarını temsil edecek özelliklere ve büyüklüğe yeterince sahip olmayan küçük bir örneklem üzerinde yapılmış olmasıdır. Bu nedenle gelecekteki araştırmalarda örneklem seçiminin evreni daha iyi temsil edecek istatistiksel yöntemlerle yapılması önerilmektedir. Diğer taraftan öğrencilerin TET dersine yönelik tutumları üzerinde etkili olabilecek diğer faktörlerinde göz önüne alındığı daha kapsamlı araştırmaların yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın yukarıda ifade edilen sınırlılıklarına rağmen araştırmanın TET dersine yönelik tutumu inceleyen ilk araştırma olması ve sonuçlarının ilgili literatüre yönelik önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

---

²¹ Kont, age, s.42; İskender, age, s. 631-638

KAYNAKÇA

Akyüz, Y. (2015). *Türk Eğitim Tarihi* (27. Baskı), Ankara: Pegem Yayınları.

Baysal, A. C. (1981). *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar*, İstanbul: Yalçın Ofset Matbaası.

Baysal, A. C. ve Tekarslan, E. (1996). İşletmeler için Davranış Bilimleri (2. Baskı), İstanbul: Avcıol Basım-Yayın.

Bolton, F.B. (1937). "The Attitude Of High School Pupils Toward History. *The Social Studies*, 28(May), 217-218

Bölükbaş, F. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Başarı-Cinsiyet-Ailenin Eğitim Düzeyi Bağlamında Değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, Sayı 5(3), ss. 905-918.

Crawley, F. E. ve Koballa, T. R. (1994). Attitude research in science education: contemporary models and methods. *Science Education*, S. 78, ss.35–55

Çakmak, M., Kayabaşı, Y., Ercan, L. (2008). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 35.s.53-64

Ergün, M. (2008). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi, *Türkiye Araştırmaları Dergisi Literatür Dergisi*, Sayı 6(12), ss. 321-348.

İnceoğlu, M. (2000). *Tutum- Algı-İletişim*. 3.baskı. Ankara: İmaj Yayıncılık.

İsen, G. ve Batmaz V. (2002). *Ben ve Toplum*. İstanbul: Om Yayınevi.

İskender, P. (2007). Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(2). 631-638.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *İnsan ve İnsanlar*, İstanbul: Evrim Yayınları.

Kamer, S. (2008). Kastamonu eğitim fakültesi tarihi (1956-1992). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kont, A. (2008). 11. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine Karşı İlgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon

Morgan, C. T. (1993). *Psikolojiye Giriş* (Çev. H. Arıcı vd.), Ankara: Meteksan Yayınları.

Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Tarihi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Sakallı , N. (2001). Beliefs about wife beating among Turkish college students: The effects of patriarchy, sexism, and sex differences. *Sex Roles*, 44, 599-610.

Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Uçaner, B. (2011) Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin “Türk Müzik Tarihi” Dersine Yönelik Tutum Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Wilson, T. D. , Akert, R. M. (2005). *Social Psychology*. 5th Edition. New York: Pearson Education International.

Yenilmez, K. ve Özabacı, N. Ş. (2003). Yatılı Öğretmen Okulu Öğrencilerinin Matematik İle İlgili Tutumları ve Matematik Kayısı Düzeyleri, Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 14, ss. 132-146.